

آیا جزوه را از سایت ما دانلود کرده اید؟

کتابخانه الکترونیکی **PNUEB**

پیام نوری ها بشتابید

مزایای عضویت در کتابخانه **PNUEB**:

دانلود رایگان و نامحدود خلاصه درس و جزوه

دانلود رایگان و نامحدود حل المسائل و راهنما

دانلود کتابچه نمونه سوالات دروس مختلف پیام نور با جواب

WWW.PNUEB.COM

کتابچه نمونه سوالات چیست:

سایت ما **افتخار** دارد برای اولین بار در ایران توانسته است کتابچه نمونه سوالات تمام دروس پیام نور که هر یک حاوی تمامی آزمون های برگزار شده پیام نور (تمامی نیمسالهای موجود **فتی الامکان** با **جواب**) را در یک فایل به نام کتابچه جمع آوری کند و هر ترم نیز آن را آپدیت نماید.

مراحل ساخت یک کتابچه نمونه سوال

(برای آشنایی با زحمت بسیار زیاد تولید آن در هر ترم):

دسته بندی فایلها - سرچ بر اساس کد درس - پسابندن سوال و جواب - پیدا کردن یک درس در نیمسالهای مختلف و پسابندن به کتابچه همان درس - پسابندن نیمسالهای مختلف یک درس به یکدیگر - وارد کردن اطلاعات تک تک نیمسالها در سایت - آپلود کتابچه و فیلدی موارد دیگر..

همچنین با توجه به تغییرات کدهای درسی دانشگاه استثنائات زیادی در ساخت کتابچه بوجود می آید که کار ساخت کتابچه را بسیار پیچیده می کند.

WWW.PNUEB.COM

روانشناسی تربیتی
۳ واحد درسی

تهیه کننده: دکتر مهران فرج اللهی

کتابخانه الکترونیکی **PNUEB**

WWW.PNUEB.COM

روانشناسی تربیتی
(رشته علوم تربیتی - روانشناسی)

دکتر علی اکبر سیف
انتشارات دانشگاه پیام نور

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

فصل اول

مراحل فعالیت های آموزشی: معرفی الگوی عمومی آموزش

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

هدفهای دقیق یادگیری:

- آموزش را تعریف کند.
- تفاوت عمده بین آموزش کلاسی و سایر آموزشها، چون آموزش رادیویی یا تلویزیونی را توضیح دهد.

- مراحل اصلی الگوی عمومی آموزشی را با ذکر مثال برای هر مرحله توضیح دهد.
- کاربرد الگوی عمومی آموزشی را در سطوح مختلف تحصیلی بیان کند.

- با استفاده از الگوی عمومی آموزشی برای یکی از دروس
تحصیلی یک طرح آموزشی مقدماتی تهیه کند.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

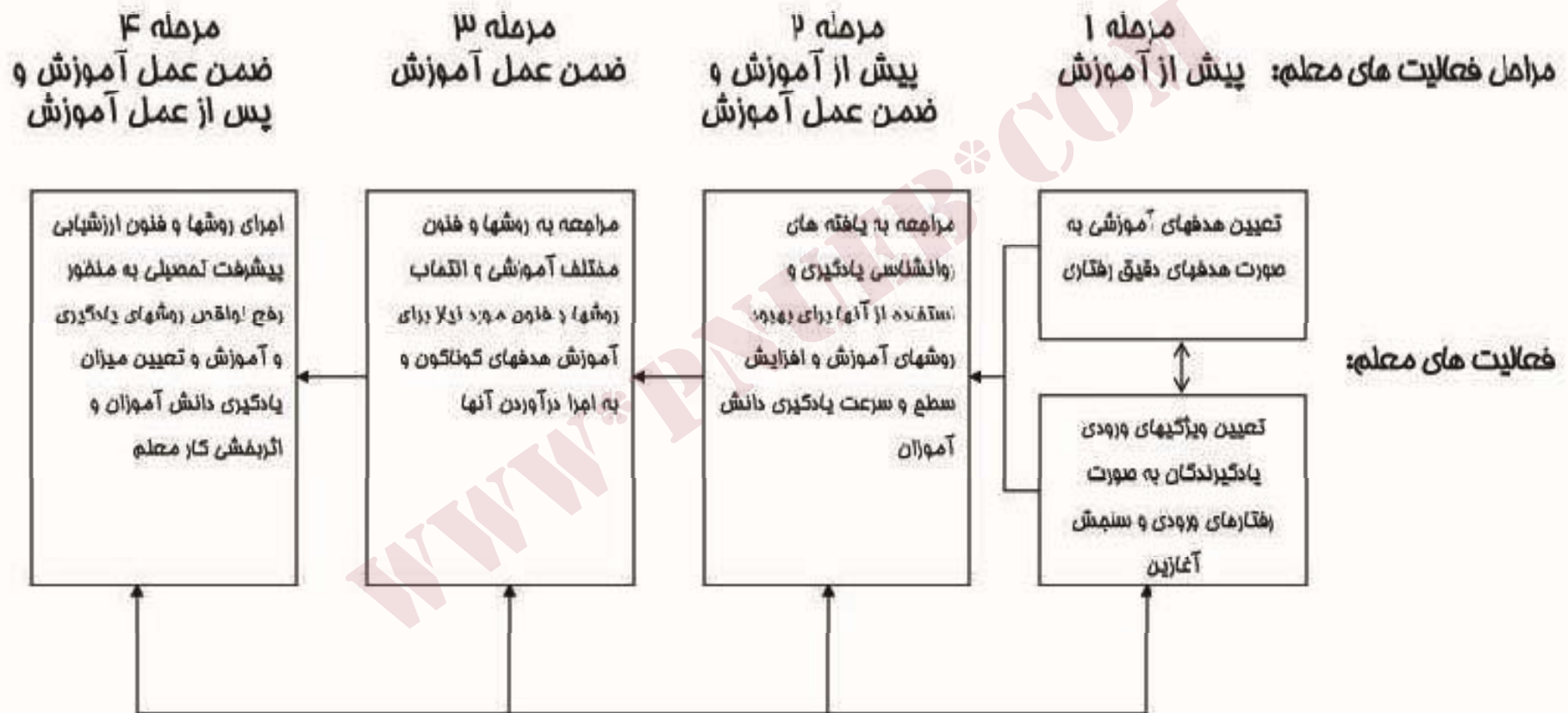
تعریف آموزش:

آموزش به فعالیت های از پیش طرح ریزی شده ای گفته می شود که با هدف ایجاد یادگیری در دانش آموزان بین معلم و چند دانش آموز انجام می شود.

الگوی عمومی آموزشی

فعالیت های مختلف معلم برای تدریس مراحل مختلفی دارد این مراحل الگوی عمومی آموزش نام دارد در این فصل به اختصار معرفی می شود.

الگوی عمومی آموزشی (اقتباس از گیج و برلایندر، ۱۹۹۸)

تجدید نظر در الگوی آموزشی

Payam Noor University Ebook

PNUweb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

مرحله ۱: فعالیت های پیش از فرایند آموزش

تعیین هدفهای رفتاری:

- در این مرحله معلم هدفهای آموزشی را به طور دقیق و روشن، قابل مشاهده و قابل اندازه گیری، در می آورد.

تعیین رفتار ورودی

معلم به تشخیص میزان آمادگی دانش آموزان که برای یادگیری هدفهای آموزشی پیش نیاز به حساب می آید می پردازد.

سنجش آغازین

یک ارزشیابی تشخیصی است و تعیین می کند که آیا دانش آموزان به پیش نیازها تسلط کافی دارند یا باید آنها را برای یادگیری درس جدید آماده کند.

مرحله ۲: فعالیت های پیش از آموزش و ضمن آموزش

معلم لازم است به یافته های روانشناسی یادگیری مراجعه کند و از آنها برای بهبود روشهای آموزشی دانش آموزان استفاده کند.

مرحله ۳: فعالیت های ضمن آموزش

معلم در این مرحله، از روشها، فنون مختلف آموزشی استفاده می کند تا هدفهای گوناگون آموزشی خود را به بهترین وجهی به ثمر برساند.

مرحله ۴: فعالیت های ضمن آموزش و پس از فرایند آموزش

این مرحله شامل ارزشیابی، هم در ضمن آموزش و هم در پایان آموزش به منظور رفع نواقص یادگیری دانش آموزان است.

فصل دوم

تهیه و تدوین هدفهای آموزشی

WWW*PNU*EB*COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- با استفاده از طرح تایلر و با ذکر منابع و ملاکهای هدف
گزینی، فرایند جریان انتخاب هدفهای کلی و جزئی را در
آموزش و پرورش توضیح دهد.

- با استفاده از مثالهای کتاب، همه روشهای معمول بیان هدفهای آموزشی را نام ببرد.
- بدون کمک گرفتن از کتاب، تمام فواید استفاده از هدفهای رفتاری گفته شده در کتاب را بیان کند.

- با استفاده از مثالهای کتاب، هدف آموزشی رفتاری و هدف آموزشی غیر رفتاری را تعریف کند و دست کم یکی از تفاوت‌های آنها را بیان کند.

- سه ویژگی مهم هدفهای رفتاری کامل را انتخاب کند.
- انواع هدفهای رفتاری را نام ببرد و برای هر یک از آنها دست کم یک هدف به مثال ارائه دهد.

- با در اختیار داشتن یک کتاب درسی، از طریق تهیه جدول مشخصات برای آن کتاب و رعایت تمام نکات تهیه این نوع جدولها، روش تهیه هدفهای رفتاری آن درس را در عمل نشان می دهد.

- مطالب انتقادی نوشته شده درباره کاربرد هدفهای رفتاری را به دقت بررسی کند و نکات منطقی و غیر منطقی آنها را پیدا کند.

منابع انتخاب هدفهای آموزشی

هنگام انتخاب هر هدف آموزشی، معلم باید پرسشهای زیر را مورد توجه قرار دهد:

۱- چرا دانش آموزان باید به هدف مورد نظر برسند؟

۲- آیا دانش آموزان آمادگی کافی برای رسیدن به هدف مورد نظر را دارند؟

۳- آیا امکانات آموزشی، چنان هستند که دستیابی دانش آموزان را به هدف آموزشی تضمین کنند؟

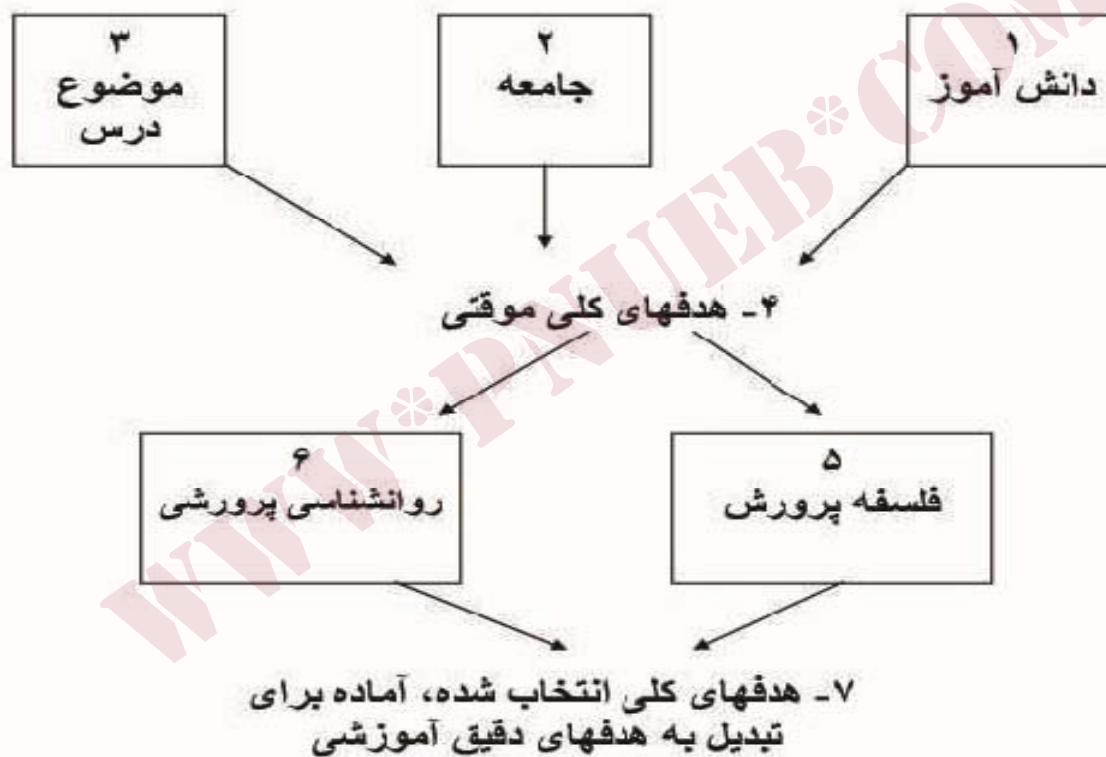
در صورتی که پاسخ این سوالات مثبت باشد می توان با اطمینان هدف مورد نظر را بر گزید.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

طرح هفت مرحله هدف‌گزینی تایلر

Payam Noor University Ebook

PNUweb

سه اصل انتخاب هدفهای کلی عبارتند از:

- ۱- نیازهای فراگیران.
- ۲- نیازهای جامعه.
- ۳- نظر متخصصان موضوعهای درسی.

هدفهای انتخاب شده، هدفهایی کلی و موقتی هستند که باید از دو صافی فلسفه آموزش و پرورش و روانشناسی پرورشی بگذرند تا بصورت هدفهای قطعی آموزشی درآیند.

هدفهای پذیرفته شده کلی را باید از طریق تجزیه و تحلیل و شکستن آنها به اجزای تشکیل دهنده آنها بصورت هدفهای دقیق آموزشی درآورد.

هدفهای آموزشی رفتاری:

هدفهای آموزشی رفتاری هدفهایی هستند که مقاصد آموزشی معلم را بر حسب رفتار قابل اندازه گیری یا به اصطلاح عملکرد یادگیرنده بیان می کنند.

هدفهای رفتاری به معلم کمک می کند تا منظور و مقصود خود را از آموزش مشخص کند و به یادگیرندگان معلوم می کند که معلم در پایان درس چه انتظاراتی از آنان خواهد داشت.

نمونه هدفهای غیر رفتاری:

از دانش آموز انتظار می رود که در پایان درس:

- تاریخ سلسله ساسانیان را بداند.
- انشا نویسی را خوب یاد بگیرد.
- معنی و مفهوم طبقه بندی کردن را بفهمد.

نمونه هدفهای رفتاری:

- از دانش آموز انتظار می رود که در پایان درس:
- علت‌های مهم سقوط سلسله ساسانیان را توضیح دهد.
- فاعل، فعل و مفعول جمله های کتاب خود را معین کند.

فواید استفاده از هدفهای رفتاری

- ۱- استفاده از این نوع هدفها کار طرح و اجرای آموزش را برای معلم آسان می کند.
- ۲- هدفهای رفتاری عمل ارزشیابی معلم از آموخته های دانش آموزان را آسان می کند.

۳- اگر یادگیرنده بداند که معلم در پایان درس از او چه انتظاراتی خواهد داشت و معلم این انتظارات را به طور آشکار به یادگیرنده بگوید، با آرامش خاطر به یادگیری می پردازد.

ویژگی مهم هدفهای رفتاری از نظر میگر:

۱- بیان هدف به صورت عینی و قابل مشاهده و قابل اندازه گیری، یعنی بر حسب عملکرد دانش آموز.

۲- توصیف شرایطی که با توجه به آن یادگیرنده باید عملکرد خود را نشان دهد.

۳- ملاکها یا معیارهایی که به وسیله آن، میزان پیشرفت یادگیرنده در رسیدن به هدفها سنجیده می شود.

روش گرانلند در تهیه هدفهای آموزشی

- ابتدا هدفها به صورت کلی و غیررفتاری بیان شود.
- سپس با فهرست کردن نمونه رفتارهایی که نشان می دهد دانش آموز به هدف مورد نظر دست یافته است، هدفهای دقیق تعیین می شود.

انواع هدفهای آموزشی رفتاری:

۱- هدفهای ورودی:

رفتارهایی که یادگیرنده در موقع ورود به یک واحد یادگیری با خود دارد که شامل آمادگی فرد یا هدفهای قبلی آموخته شده از سوی او می باشد.

۲- هدفهای بین راه:
نشان دهنده اعمالی هستند که یادگیرنده، بعد از یادگیری بخشی
از درس و پیش از اتمام درس، انجام خواهد داد.

هدفهای پایانی:

به آنچه یادگیرنده باید در پایان درس یا دوره آموزشی انجام دهد، اشاره می کند.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

مدافعان استفاده از هدفهای رفتاری:

مدافعان اصلی هدفهای رفتاری؛ گانیه، گلنزر، میگر و پوفام معتقدند که استفاده از هدفهای رفتاری، میزان یادگیری را افزایش می دهد.

تاثیر مثبت هدفهای رفتاری:

- ۱- به معلم و یادگیرندگان نشان می دهد که در انجام فعالیتهای خود به دنبال چه چیزی باشند.
- ۲- درمیان موضوعهای درسی نوعی توالی منطقی ایجاد می کند.

- ۳- وسایل دقیق اندازه گیری و سنجش بازده های یادگیری را فراهم می آورند.
- ۴- به معلم امکان می دهند تا تعیین کند که آنچه یادگیرندگان قرار بوده بیاموزند، به خوبی یادگرفته اند یا نه؟

مخالفان استفاده از هدفهای رفتاری معتقدند:

۱- این هدفها یادگیرندگان را به یادگیری مهارتهای جزئی محدود می کنند و آنان را از دستیابی به هدفهای مهمتر مانند خلاقیت و قضاوت باز می دارند.

۲- این هدفها باعث محدود شدن فعالیت آموزشی و یادگیری می شوند؛ زیرا هدفهای از پیش تعیین شده سبب می شود که پیامدهای پیش بینی نشده آموزشی که گاه بسیار مهم هستند نمایان نشوند.

فصل سوم

طبقه بندی هدفهای آموزشی

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...
www.pnuweb.com

هدف دقیق یادگیری

- فایده طبقه بندی هدفهای آموزشی را از لحاظ بالا بردن کیفیت هدفهای آموزشی معلم بیان کند.
- حوزه های سه گانه یادگیری را به اختصار توضیح دهد.

- طبقات ششگانه حوزه شناختی را توضیح دهید.
- برای هر یک از طبقات حوزه شناختی یک هدف آموزشی رفتاری بنویسید.
- هر هدف آموزشی را که در اختیار او گذاشته می شود، طبقه بندی کند.

- برای یکی از درسهای یک کتاب دوره ابتدایی یا راهنمایی، هدفهای رفتاری بنویسد.
- عنوانهای طبقات حوزه عاطفی و حوزه روانی- حرکتی را نام ببرد و این طبقات را به اختصار توضیح دهد.

طبقه بندی هدفهای آموزشی معروف به طبقه بندی بلوم

در این طبقه بندی، هدفهای آموزشی به سه حوزه یا حیطة تقسیم می شوند و شامل زیر می باشد:

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

- حوزه شناختی.
- حوزه عاطفی.
- حوزه روانی- حرکتی.

و هر حیظه نیز شامل تعدادی زیر طبقه می باشد.

- حوزه شناختی: دانش و معلومات و تواناییها و مهارتهای ذهنی را در بر می گیرد.
- حوزه عاطفی: با علاقه، انگیزش، نگرش یا قدردانی و ارزشگذاری سروکار دارد.

طبقه بندی هدفهای آموزشی حوزه شناختی:

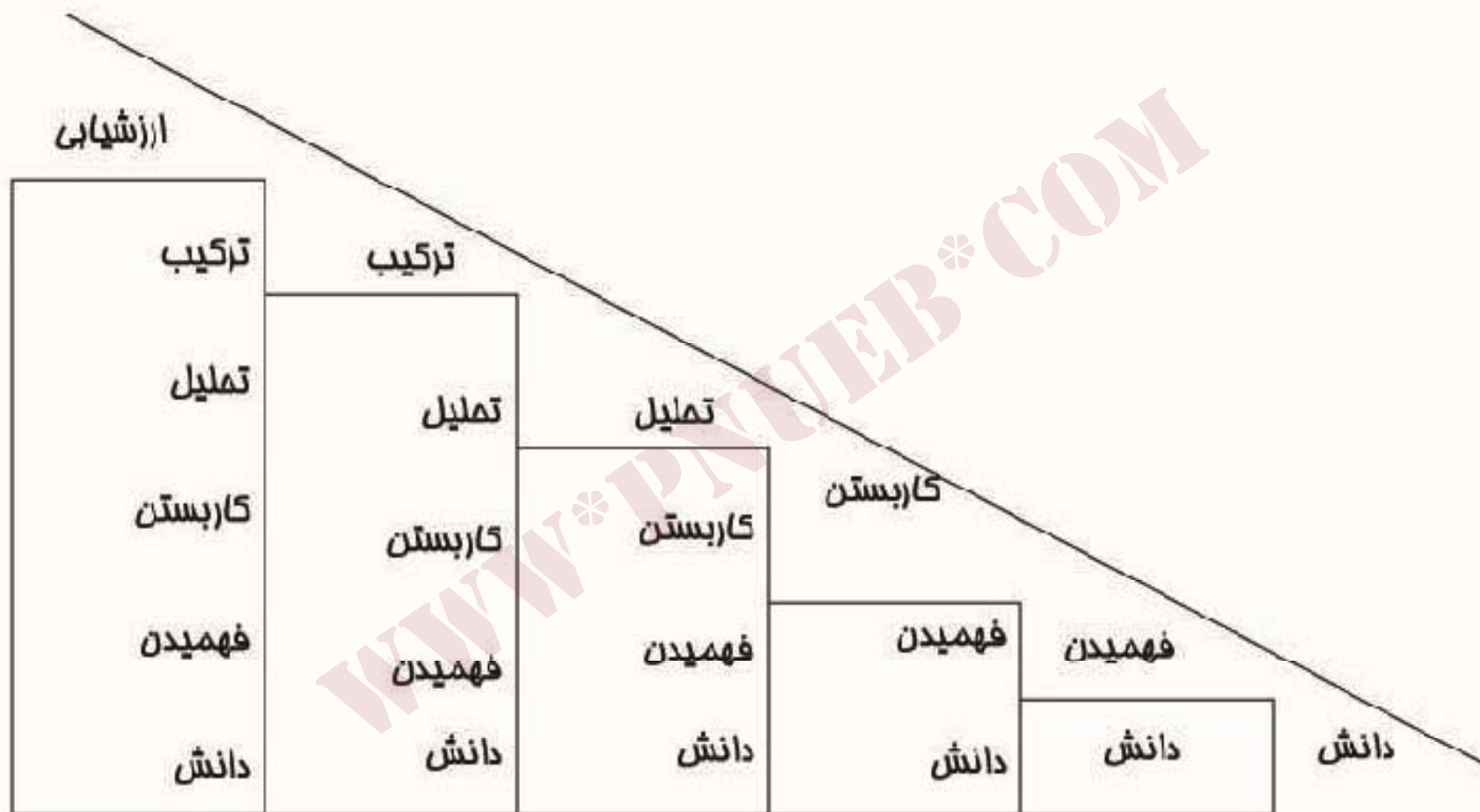
- ۱- دانش.
- ۲- فهمیدن.
- ۳- کاربرد.
- ۴- تحلیل.
- ۵- ترکیب.
- ۶- ارزشیابی.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

- حوزه روانی- حرکتی: به فعالیت هایی که بیشتر جنبه جسمانی دارد مربوط می شود.

نمودار طبقه بندی هدفهای آموزشی (موزه شناختی)

● دانش:

شامل یادآوری (بازخوانی و بازشناسی) امور جزئی و کلی،
روشها و فرایندها، الگوها، ساختها یا موقعیتهاست.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

طبقات فرعی طبقه دانش

- دانش امور جزئی.
- دانش راهها و وسایل برخورد با امور جزئی.
- دانش امور کلی و مسائل انتزاعی یک رشته.

- فهمیدن: یعنی درک مطالبی که فرد از آن طریق در می یابد که هدف اصلی مطلب چیست. در واقع فهمیدن یک مرحله بالاتر از دانش است.

- فهمیدن از سه زیر طبقه تشکیل شده است.

طبقات فرعی فهمیدن

- ترجمه: که عبارتست از انتقال معنی از شکلی به شکل دیگر.
- تفسیر: که عبارتست از توضیح یا بیان مطالب از طریق معنی کردن یا دادن مثالهایی از آنها.

- برون یابی یا استخراج: عبارتست از بسط دادن اطلاعات فراتر از معلومات موجود.

- کاربرد: استفاده از مطالب انتزاعی (اندیشه های کلی، قواعد اجرایی و روشهای کلی) در موقعیت های عینی و عملی.

- تحلیل: عبارتست از شکستن یک مطلب یا یک موضوع، به اجزا یا عناصر تشکیل دهنده آن.

طبقات فرعی تحلیل

- تحلیل عناصر.
- تحلیل روابط.
- تحلیل روابط سازمانی.

• ترکیب:

کنار یکدیگر گذاشتن عناصر و اجزا برای ایجاد یک کل یکپارچه و تولید طرح یا ساختی که قبلاً بدین شکل وجود نداشته است.

طبقات فرعی ترکیب

- تولید یک اثر بی همتا.
- تولید یک نقشه یا مجموعه اقدامات پیشنهادی.
- استنتاج مجموعه ای از روابط انتزاعی.

• ارزشیابی که از دو زیر طبقه تشکیل شده است:

• داوری بر اساس شواهد درونی.

• داوری بر اساس ملاکهای بیرونی.

طبقه بندی هدفهای آموزشی: حوزه عاطفی

۱- دریافتن (توجه کردن): آگاه شدن از چیزی در محیط و توجه کردن به آن.

۲- پاسخ دادن: در این مرحله یادگیرنده چیزی را بر چیز دیگری ترجیح می دهد.

۳- ارزشگذاری: در این مرحله یادگیرنده چیزی را بر چیز دیگری ترجیح می دهد.

۴- سازماندهی ارزشها: در این مرحله یادگیرنده ارزشها را به صورتی سازمان یافته در می آورد.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

۵- تشخیص: در این مرحله یادگیرنده طبق ارزشهای خود به نحوی عمل می کند که رفتار او نشان دهنده شخصیت، جهان بینی و فلسفه مختص به او باشد.

طبقه بندی هدفهای آموزشی: حوزه روانی- حرکتی

۱- حرکات بازتابی: اعمالی که به طور غیر عادی در پاسخ به محرکهای خاصی رخ می دهد. مثل پلک به هم زدن.

۲- حرکتهای اساسی: الگوهای حرکتی که از ترکیب حرکات بازتابی تشکیل می شوند. مانند راه رفتن.

۳- تواناییهای ادراکی: برگردان محرکهایی که از راه حواس دریافت می شوند به حرکات مناسب. مانند پیروی از دستورات شفاهی.

۴- تواناییهای فیزیکی (بدنی): حرکات اساسی مورد نیاز برای انجام دادن حرکات ماهرانه. مانند وزنه برداری.

۵- حرکتهای ماهرانه: حرکات ماهرانه تر که نیازمند میزان معینی از کارآمدی است. مانند هنرهای ظریف.

۶- ارتباط غیر کلامی: توانایی ایجاد ارتباط از طریق حرکات بدنی. مانند حرکات سر و دست و چهره ای.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

فصل چہارم

رفتار ورودی و سنجش آغازین

Payam Nour University Ebook

PNUeb

....کتابخانہ الکترونیک پیام نور....

هدفهای دقیق یادگیری:

- رفتار ورودی را تعریف کند برای درسی که هدفهای رفتاری آن را خود تهیه کرده است رفتارهای ورودی لازم را بنویسد.

- برای درسی که هدفهای رفتاری آن را خود تهیه کرده است، رفتارهای ورودی لازم را بنویسد.
- سنجش آغازین را تعریف کند و فرق آن را با پیش آزمون توضیح دهد.

- فایده اجرای پیش آزمون را همراه با سنجش آغازین در ابتدای درس توضیح دهد.
- روش برخورد درست معلم را با کمبود ویژگیهای ورودی شناختی و روانی- حرکتی دانش آموزان را توضیح دهد.

- شیوه ها و فنون ایجاد علاقه و انگیزش را در یادگیرندگان
از طریق ذکر مثالهای عملی توضیح دهد.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

تعریف رفتار ورودی

رفتار ورودی به آمادگی فرد برای یادگیری هدفهای آموزشی اشاره می کند و برای یادگیرنده مطلب تازه پیش نیاز محسوب می شود.

طرز تعیین رفتار ورودی

- فهرست هدفهای آموزشی نهایی و بین راه درس را آماده می کنیم.
- پیش نیازهای هدفها را در قالب عبارات رفتاری معین می کنیم.

سنجش آغازین و تفاوت آن با پیش آزمون

سنجش آغازین نوعی ارزشیابی تشخیصی به حساب می آید و وسیله اندازه گیری رفتارهای ورودی و تشخیص کمبودهای یادگیریهای پیش نیاز دانش آموزان است.

پیش آزمون: پیش از آغاز درس به یادگیرندگان داده می شود و هدف آن تعیین میزان اطلاعات یادگیرندگان از مطالبی است که قرار است آموزش داده شوند.

پس از اجرای سنجش آغازین چه کار کنیم؟

پس از اجرای سنجش آغازین اگر همه دانش آموزان پیش نیازهای شناختی و روانی- حرکتی درس را داشتند، معلم می تواند به آموزش هدفهای درس اقدام کند.

چنانچه همه آنان رفتارهای لازم را کسب نکرده باشند، یا از این لحاظ تفاوت‌های زیادی با یکدیگر داشته باشند، پیش از اقدام به آموزش، مشکل را برطرف کرد.

راههای مقابله با مشکل کمبود رفتارهای ورودی شناختی و روانی- حرکتی

- ۱- آموزش ترمیمی یا آموزش جبرانی بصورت فردی.
- ۲- تکلیف یادگیری را به شکل‌های مختلف تغییر دهیم.
- ۳- هدفها و محتوای درس را تغییر دهیم.

ویژگیهای ورودی عاطفی

ویژگیهای ورودی عاطفی نشان دهنده همان علاقه به درس است، که علاقه به درس، دقت، کوشش و پشتکار یادگیرنده را افزایش می دهد و بر یادگیری او تاثیر دارد.

فنون ایجاد علاقه و انگیزش در یادگیرندگان

۱- آنچه را که از یادگیرندگان به عنوان هدف آموزشی انتظار دارید در آغاز درس به طور دقیق به آنان بگویید.

- ۲- از تشویق‌های کلامی استفاده کنید.
- ۳- از امتحانات و آزمون‌های، به عنوان وسیله ای برای ایجاد انگیزش در یادگیرندگان استفاده کنید.
- ۴- مطالب و موضوعهای درسی را از ساده به دشوار ارائه دهید.

۵- از ایجاد رقابت، چشم و هم چشمی در میان دانش آموزان
جلوگیری کنید.

۶- پیامدهای منفی مشارکت یادگیرندگان در فعالیت، یادگیری
را کاهش دهید.

۷- به یادگیرندگان، تکالیفی بدهید که نه خیلی ساده و نه خیلی دشوار باشند.

۸- تا آنجا که ممکن باشد مطالب درسی را به صورت معنی دار و در ارتباط با زندگی ارائه دهید.

فصل پنجم

تعریف و انواع یادگیری

WWW*PNU*EB*COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- تعریف یادگیری داده شده در این فصل را از حفظ بیان کند
و تمام ویژگیهای مهم این تعریف را با ذکر مثال توضیح
دهد.

- یادگیری، تفکر و تجربه را با هم مقایسه کند و شباهتها و تفاوت‌های آنها را شرح دهد.
- انواع یادگیری گانیه را به ترتیب نام ببرد، درباره همه آنها توضیح دهد.

- انواع یادگیری گانیه را با طبقات هدفهای آموزشی بلوم مقایسه کند و رابطه بین آنها را شرح دهد.
- انواع بازده های یادگیری را تعریف و برای هر یک از آنها مثالی ذکر کند.

تعریف یادگیری:

یادگیری یعنی ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه یادگیرنده، مشروط بر آنکه این تغییر بر اثر تجربه رخ دهد.

ویژگیهای مهم تعریف یادگیری عبارتند از:

- ۱- تغییر.
- ۲- تغییر نسبتاً پایدار.
- ۳- تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه.
- ۴- تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه بر اثر تجربه.

تغییر:

- یادگیری منجر به تغییر می شود، یعنی بعد از کسب تجربه، موجود زنده، از حالت قبل به حالت جدید تغییر می یابد.

توجه: هر نوع تغییری را نمی توان به حساب یادگیری گذاشت.

تغییر نسبتاً پایدار

این تغییر باید نسبتاً پایدار باشد. بسیاری از تغییراتی که ناشی از عوامل انگیزشی و هیجانی هستند، به سرعت از بین می روند، در ردیف یادگیریها قرار ندارند.

تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه

تغییری که ما نام یادگیری به آن می دهیم باید در رفتار بالقوه ما ایجاد شود، یعنی تغییر در تواناییهای ما نه در رفتار ظاهری.

تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه بر اثر تجربه

منظور از تجربه، تاثیر محرکها در یادگیرنده است. بنابراین، خواندن یک کتاب، گوش دادن به یک سخنرانی، ممکن است به یادگیری بینجامد.

انواع یادگیری از نظر گانیه:

- ۱- یادگیری علامتی.
- ۲- یادگیری محرک- پاسخ.
- ۳- یادگیری زنجیره ای.
- ۴- یادگیری کلامی یا تداعی کلامی.
- ۵- یادگیری تمیز دادن محرکها.
- ۶- یادگیری مفهوم.
- ۷- یادگیری قانون.
- ۸- حل مسئله.

یادگیری علامتی:

به نام یادگیری رفتار بازتابی یا شرطی سازی کلاسیک پاولفی معروف است. یادگیرنده دادن پاسخی شرطی را به یک علامت می آموزد.

(پاسخ ترشح بزاق دهان سگ به صدای زنگ)

یادگیری محرک- پاسخ:

این نوع یادگیری با دادن پاسخ های دقیق عضلانی به محرکهای معین مشخص می شود. وقتی راننده اتومبیل با دیدن چراغ قرمز اتومبیلش را متوقف می کند، یادگیری او از نوع یادگیری محرک- پاسخ است.

یادگیری زنجیره ای:

یادگیرنده، برای یادگیری اعمال و رفتار پیچیده تر، از طریق یادگیری زنجیره ای، تعدادی از یادگیریهای محرک- پاسخ قبلی را به هم پیوند می دهد و زنجیره ای از رفتارهای پیچیده محرک-پاسخ را می آموزد.
(عمل مسواک زدن)

یادگیری کلامی یا تداعی کلامی:

یادگیری کلامی نیز نوع خاصی از یادگیری زنجیره ای است که در آن حلقه های یادگیری محرک- پاسخها، واحدهای زبان است.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

یادگیری تمیز دادن محرکها:

یادگیری دادن پاسخ درست به محرکهای مختلف است. وقتی که کودک می آموزد که حیوانات مختلف را با نام درست آنها بنامد، میان محرکهای مختلف تمیز قائل می شود.

یادگیری مفهوم:

در یادگیری مفهوم یادگیرنده به ویژگیهای مشترک اشیا پاسخ می دهد نه به ویژگیهای اختصاصی آنها. مثلاً کتاب یک مفهوم است، وقتی که می گوئیم کتاب، منظور ما کتاب بخصوصی نیست.

یادگیری قانون:

در یادگیری قانون یا اصل، یادگیرنده دو یا چند مفهوم را به هم ربط می دهد و از آنها یک معنی تازه به دست می آورد.
(مثال : فلزات، بر اثر حرارت منبسط می شوند)

حل مسئله:

یادگیرنده برای یادگیری حل مسئله باید ابتدا اصلهای سطح پایین را بیاموزد تا بعد از ترکیب آنها مسئله را حل کند.

انواع بازده های یادگیری:

۱- مهارت‌های ذهنی.

۲- راهبردهای شناختی.

۳- اطلاعات کلامی.

۴- مهارت‌های حرکتی.

۵- نگرشها.

مهارت‌های ذهنی شامل موارد زیر است:

- مفهوم آموزشی.

- یادگیری قانون.

- یادگیری قاعده های سطح بالاتر.

راهبردهای شناختی:

راهبردهای شناختی تدابیری هستند که آدمیان، از طریق آنها در جهت فعال کردن و منظم کردن مطالب یادگرفته شده و استفاده از مهارت‌های آموخته خود استفاده می‌کنند.

اطلاعات کلامی:

اطلاعات کلامی را می توان معادل دانش در طبقه بندی بلوم دانست. بنابراین بخش مهمی از یادگیری آموزشگاهی شامل اطلاعات کلامی است؛ مانند: وقایع، نامها، توصیفها، تاریخها و ویژگیها.

مهارت‌های حرکتی:

مهارت‌های حرکتی به یادگیرنده امکان می‌دهد تا حرکتها و فعالیت‌های خود را هماهنگ سازد. نوشتن، راه رفتن، رانندگی کردن مهارت‌های حرکتی هستند. طبقه مهارت‌های حرکتی با حوزه روانی-حرکتی بلوم مطابق است.

نگرشها:

نگرش، یک حالت درونی است که بر انتخابهای عمل شخصی که توسط فرد انجام می شود تاثیر می گذارد.

نگرشها دارای سه جنبه مهم زیرند:

- عاطفی یا هیجانی.

- شناختی.

- رفتاری

فصل ششم

یادگیری از راه شرطی شدن

WWW*PNU*EB*COM

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

هدفهای دقیق یادگیری

- فرایند جانشین سازی محرک را در نظریه شرطی سازی کلاسیک پاولفی توضیح دهد.
- با ذکر یک مثال، مراحل شرطی شدن بازتابی را شرح دهد.

- شرطی شدن سطح بالاتر را توضیح دهد.
- تقویت و خاموشی را در شرطی شدن پاسخگر و شرطی شدن پاسخگر و شرطی شدن کنشگر، با ذکر مثال، توضیح دهد و تفاوت آنها را بیان کند.

- تفاوت بین رفتار پاسخگر و رفتار کنشگر را با ذکر مثال توضیح دهد.
- فرایند شرطی شدن کنشگر را با ذکر مثال توضیح دهد.

- تقویت مثبت، تقویت منفی، تقویت کنند مثبت و تقویت کننده منفی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- تنبیه را تعریف کند و تفاوت آن را با تقویت منفی توضیح دهد.

نظریه شرطی سازی کلاسیک پاولف (شرطی سازی پاسخگر)

یادگیری رفتارهای بازتابی از آغاز به نام شرطی سازی کلاسیک معروف شد، ساده ترین نوع یادگیری است. این یادگیری همان یادگیری علامتی در فصل پیش است.

علت نامگذاری رفتار بازتابی به رفتار پاسخگر این است که جاندار از طریق این نوع رفتار به محرکهای مشخص پاسخ می دهد.

مثل اضطراب دانشجو در برابر محرک ورقه امتحانی.

پاولف در پژوهشهای خود دریافت، محرکی که در ابتدا در ایجاد پاسخ بازتابی، بی اثر است در نتیجه همراه شدن با محرک اصلی مولد آن پاسخ، خاصیت محرک اصلی را کسب می کند.

مراحل شرطی سازی کلاسیک پاولف

فرایند شرطی شدن کلاسیک پاولفی

Payam Noor University Ebook

PNUeb

شرطی شدن سطح بالاتر:

وقتی که محرک شرطی توانست پاسخ شرطی را به خوبی ایجاد کند، می توان از محرک شرطی به عنوان محرک طبیعی استفاده کرد و پاسخ شرطی دیگری را تولید کرد. این فرایند را شرطی شدن سطح بالاتر نامند.

شرطی شدن سطح بالاتر

تقویت رفتار پاسخگر:

هر بار که محرک غیرشرطی (مثلاً غذا در آزمایشهای پاولف) با محرک شرطی (مثلاً صدای زنگ) همراه شود، تقویت صورت می‌گیرد.

خاموشی رفتار پاسخگر:

اگر پاسخ شرطی برای مدتی تقویت نشود، یعنی اگر محرک شرطی به تنهایی ارائه شود، این کار به زوال تدریجی پاسخ شرطی می انجامد که به آن خاموشی می گویند.

تعمیم محرک:

پاسخ شرطی، از محرکی که تقویت شده است به محرکهای مشابهی که در جریان شرطی شدن حضور نداشته و تقویت نشده اند، تعمیم می یابد.

تمیز دادن محرک:

توانایی فرد در تشخیص دادن تفاوت میان پدیده ها و امور،
قدرت تمیز نام دارد.

تعمیم یعنی پاسخ دادن به شباهتها و تمیز یعنی پاسخ دادن به
تفاوتها.

تفاوت رفتار پاسخگر و کنشگر:

در قسمت قبل گفتیم که رفتارهای پاسخگر، منفعل و غیر ارادی است، اما رفتارهای کنشگر خودانگیخته، ارادی و فعال است و جاندار از آن طریق بر محیط خود به عمل یا کنش می پردازد.

فرایند شرطی شدن رفتار کنشگر:

پس از انجام رفتار کنشگر از سوی جاندار، محرک یا رویدادی که برای جاندار مطلوب است به او ارائه می دهند. این امر باعث افزایش احتمال آن رفتار می شود.

تقویت مثبت:

در شرطی کردن رفتار کنشگر، بعد از رفتار، محرک یا رویدادی ارائه می شود که نتیجه آن افزایش رفتار مورد نظر است. به این فرایند تقویت مثبت گفته می شود.

تقویت منفی:

در تقویت منفی بعد از انجام رفتار از سوی جاندار، یک رویداد نامطلوب حذف می شود و این امر، منجر به افزایش رفتار یادگیرنده می شود.

تنبیه:

تنبیه عبارتست از دادن یک محرک آزاردهنده به دنبال یک رفتار نامطلوب، برای کاهش دادن احتمال وقوع رفتار.

رفتار کنشگر (حرف زشت) ← ارائه محرک آزاردهنده (کتک زدن) ← نتیجه (کاهش احتمال وقوع رفتار)

انواع تقویت کننده:

۱- تقویت کننده های نخستین:

ذاتاً خاصیت تقویت کنندگی دارند مانند آب و غذا.

۲- تقویت کننده های شرطی:

خاصیت تقویت کنندگی آنها از طریق فرایند شرطی شدن کلاسیک کسب شده است.

خاموشی رفتار کنشگر:

اگر رفتاری را که با تقویت افزایش یافته است برای مدتی تقویت نکنیم، به تدریج از نیرومندی آن کاسته شده و سرانجام به کلی متوقف می شود.

فصل ہفتم

یادگیری شناختی

WWW.PNUeB.COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- یادگیری از دیدگاه روانشناسان شناخت گرا را تعریف کند و تفاوت آن را با یادگیری از دیدگاه روانشناسان رفتارگرا توضیح دهد.

- بینش را تعریف کند.
- معنی دار بودن مطالب را توضیح دهد و تفاوت بین یادگیری معنی دار و یادگیری طوطی وار را شرح دهد.

- پیش سازمان دهنده را تعریف و برای آن مثالی ذکر کند و نقش آن را در بهبود کیفیت یادگیری دانش آموزان شرح دهد.

- یادگیری از راه مشاهده را با ذکر مثال تعریف کند.

- مراحل یادگیری از راه مشاهده را با ذکر مثالهای واقعی شرح دهد.

- اختلاف نظرهای عمده بین رفتارگرایان و شناخت گرایان را توضیح دهد.

تعریف یادگیری شناختی:

در نظریه های یادگیری شناختی به فرایندهای شناختی توجه بیشتری می شود. روانشناسان گشتالتی (شناختی) معتقدند یادگیری ایجاد تغییر در ساخت شناختی و فرایندهای ذهنی است.

یادگیری از راه بینش:

از نظر کهلر بینش عبارتست از کشف روابط بین اجزای مسئله، زمانی که ما از نظر ذهنی تغییر کرده باشیم یا مواد را از نو سازمان داده باشیم.

نظریه یادگیری معنادار کلامی (دیوید آزوئل):

آزوئل در بیان نظریه خود، یادگیری معنی دار را از یادگیری غیرمعنی دار متمایز کرده است.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

اگر یادگیرنده بتواند مطلب جدید را به مطالبی که قبلاً یاد گرفته
مربوط سازد، یادگیری او معنی دار است.

اما اگر مطلب جدید قابل ربط دادن نباشد، یادگیری آن مطلب
معنی دار نخواهد بود.

مفهوم پیش سازمان دهنده:

پیش سازمان دهنده، مجموعه ای از مفاهیم مربوط به مطلب یادگیری است که پیش از آموزش آن مطلب در اختیار یادگیرنده گذاشته می شود.

نظریه یادگیری مشاهده ای یا نظریه یادگیری اجتماعی
(آلبرت بندورا):

یادگیرنده از طریق مشاهده رفتار دیگران به یادگیری می پردازد.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

تقویت جانشینی:

اگر رفتار شخصی که سرمشق قرار می گیرد با تقویت یا تنبیه مواجه شود، این عامل بر رفتار شخص که آن رفتار را مورد مشاهده قرار می دهد تاثیر می گذارد.

مراحل یادگیری از راه مشاهده:

- مرحله توجه.
- مرحله یادسپاری.
- مرحله باز آفرینی.
- مرحله انگیزشی یا تقویتی.

مرحله توجه:

برای یادگیری از راه مشاهده، در ابتدا باید به آنچه که قرار است یادگرفته شود توجه کرد.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

مرحله یادگیری:

برای اینکه بتوان رفتار یک سرمشق را تقلید کرد، باید قبلاً آن را به خاطر سپرد تا بعداً قابل بازیابی باشد.

مرحله باز آفرینی:

وقتی که دانش آموز یادگرفت که یک رفتار را چگونه انجام دهد، او نیاز دارد تا رفتار آموخته شده را تمرین کند و نواقص آن را برطرف کند.

مرحله انگیزشی یا تقویتی:

در این نظریه تقویت، نقش انگیزشی دارد و در تبدیل یادگیری به عملکرد موثر است.

استفاده از یادگیری مشاهده ای در آموزش

- ۱- آموزش رفتارها و مهارتهای تازه.
- ۲- تشویق و ترغیب رفتارهای قبلاً آموخته شده.
- ۳- نیرومند کردن یا ضعیف کردن اثر ممنوعیتها.
- ۴- جلب توجه یادگیرندگان.
- ۵- ایجاد واکنشهای هیجانی.

فصل هشتم

حافظه و فراموشی

WWW*PNUeB*COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- تمام مراحل یادگیری و به یادسپاری را از لحظه تاثیر محرکهای محیطی بر گیرنده های حسی، تا زمان انتقال اطلاعات به حافظه دازمدت به ترتیب شرح دهد.

- رمزگردانی، ذخیره سازی و بازیابی اطلاعات را در رابطه با حافظه کوتاه مدت و حافظه درازمدت توضیح دهد.
- نقش توجه یا دقت در یادگیری و حفظ اطلاعات را بیان کند.

- علت‌های مختلف فراموشی اطلاعات از حافظه حسی، حافظه کوتاه مدت و حافظه درازمدت را توضیح دهد.
- تقطیع را توضیح دهد و تاثیر آن را بر افزایش گنجایش حافظه کوتاه مدت بیان کند.

فرایندهای یادگیری و به یادسپاری: مدل فبرپردازی یادگیری

حافظه حسی:

محرکهای محیطی (نور، صدا، حرارت، بو و جز اینها) به طور دائم بر گیرنده های حسی ما اثر می گذارند. نظام کلی گیرنده ها را حافظه حسی می نامند.

اطلاعات وارده به حافظه حسی (حدود یک ثانیه) حفظ می شود.

در این حافظه، نسخه دقیق از اطلاعات حسی ذخیره می شود. بخشی از اطلاعات که مورد توجه قرار می گیرد وارد حافظه کوتاه مدت می شود.

حافظه کوتاه مدت:

برخلاف حافظه حسی که در آن اطلاعات دقیقاً مطابق با محرکهای حسی ذخیره می شوند، در حافظه کوتاه مدت، اطلاعات به صورت رمز در می آیند (رمزگردانی میشوند)

گنجایش حافظه کوتاه مدت را به 7 ± 2 ماده اطلاعاتی برآورده کرده اند.

حافظه کوتاه مدت را می توان حافظه هشیار آدمی دانست، زیرا ما از تمام محتوای آن آگاه هستیم.

اطلاعات موجود در حافظه درازمدت نیز برای تبدیل به پاس باید در ابتدا وارد حافظه کوتاه مدت شوند. از این رو به حافظه کوتاه مدت حافظه فعال نیز می گویند.

تقطیع:

می توان با استفاده از تدابیری که تقطیع نام دارد ظرفیت حافظه کوتاه مدت را افزایش داد.

تقطیع عبارتست از دسته بندی اطلاعات به واحدها یا قطعه های کوچکتر.

حافظه درازمدت:

تکرار و رمزگردانی مطالب موجود در حافظه کوتاه مدت، سبب انتقال آنها به حافظه درازمدت می شود.

برای این کار باید نوعی رابطه بین اطلاعات جدید و اطلاعات قبلی موجود در حافظه درازمدت برقرار کنیم.

حافظه درازمدت، حفظ اطلاعات از چند دقیقه پس از یادگیری، تا تمام طول عمر شخص را شامل می شود و برای آن هیچ محدودیتی وجود ندارد.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

یادآوری و فراموشی در حافظه حسی:

علت حذف اطلاعات از حافظه حسی عدم توجه یا دقت ما به آن اطلاعات است.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

فراموشی در حافظه کوتاه مدت:

۱- جانشینی: گنجایش حافظه کوتاه مدت محدود است. باید اطلاعات قبلی از آن خارج شود تا اطلاعات تازه جای آن را بگیرد.

۲- حذف یا زوال اطلاعات بر اثر گذشت زمان.

فراموشی در حافظه درازمدت:

صاحب نظران برای فراموشی مطالب از حافظه درازمدت
چندین علت ذکر کرده اند:

Payam Near University Ebook

PNUeb

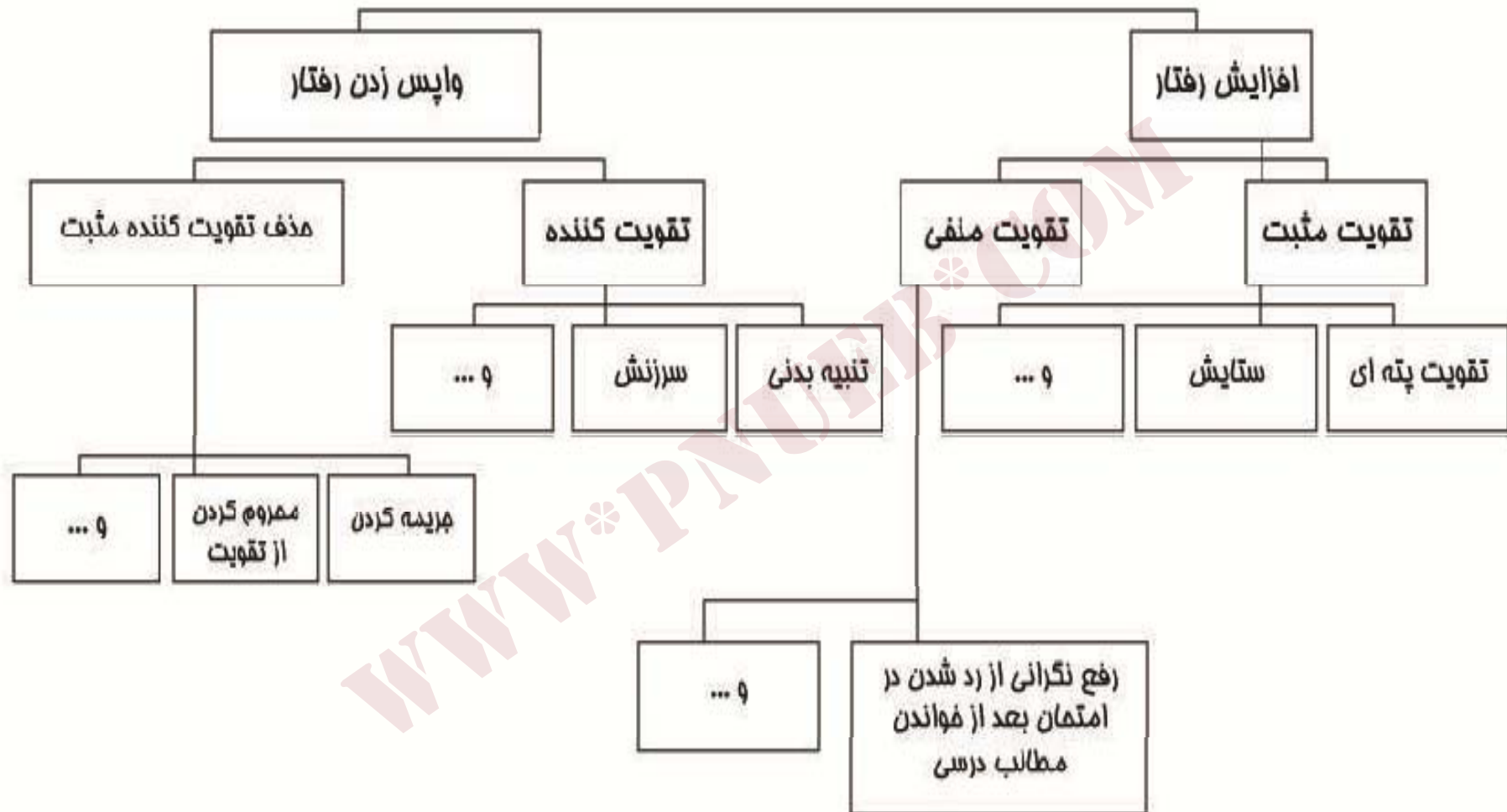
....کتابخانه الکترونیک پیام نور....

۱- واپس زدن یا سرکوب: طرفداران فروید معتقدند ما بعضی وقتها بعضی اطلاعات یا خاطراتی را که نمی خواهیم به یادآوریم به طور عمد واپس می زنیم و به همین دلیل آنها را فراموش می کنیم.

۲- تداخل: اطلاعات یادگرفته شده با هم تداخل می کنند و در هم مخلوط می شوند و همین امر سبب فراموشی آنها می شود.

۳- مشکلات بازیابی: آنچه به حافظه درازمدت سپرده می شود هرگز از بین نمی رود و علت اینکه ما نمی توانیم به یاد بیاوریم این است که در بازیابی آنها ناتوانیم.

پیامدهای رفتاری

فصل نہم

یادگیری مفاهیم و اصول

WWW*PNU*EB*COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- مفهوم را تعریف کنید و رابطه بین مفهوم و طبقه را توضیح دهید.
- با ذکر یک مثال، صفت مفهوم و ارزش مفهوم را تعریف کنید.

- طبقه بندی مفاهیم را تعریف کنید و از هر نوع مفهوم، مثالی ذکر کنید.
- روش آموزش مفاهیم را با ذکر مراحل آن توضیح دهید.

- اصل را تعریف کنید.
- روش آموزش اصول را با ذکر مراحل آن توضیح دهید و با توجه به این مراحل طراحی آموزشی بنویسید.

تعریف مفهوم:

مفهوم آموزشی یکی از مهمترین انواع یادگیری در انسان است. مفهوم، هسته اصلی تفکر آدمی را تشکیل می دهد. مفهوم آموزشی یا تشکیل مفهوم، نوعی طبقه بندی است.

صفت مفهوم:

گفتیم که مفهوم، طبقه ای از محرکهای دارای ویژگیهای مشترک است. این ویژگیهای مشترک را صفتهای مفهوم می نامند.

مفهوم مربع سبز دارای دو صفت است: شکل و رنگ.

ارزش صفت مفهوم:

صفت نیز دارای ارزشهای مختلف است. در مفهوم مربع سبز، ارزش صفت؛ رنگ سبز است، اما این ارزش می تواند در مفهوم های دیگر متفاوت باشد.

طبقه بندی مفاهیم:

مفاهیم را می توان به دو دسته عینی و انتزاعی تقسیم کرد.

- مفاهیم عینی: اشیای واقعی و کیفیتهای قابل مشاهده آنها را شامل می شوند. مانند: کتاب، صندلی.

- مفاهیم انتزاعی: به طور عینی قابل مشاهده نیستند و باید آنها را از راه تعریفشان یاد گرفت.

مفاهیم زبانی: فاعل و مفعول.

مفاهیم ریاضی: جذر و توان.

روش آموزش مفاهیم:

- ۱- بیان هدفهای دقیق آموزشی.
- ۲- تعیین پیش نیازها یا آمادگی برای یادگیری مفهوم.
- ۳- ارائه تعریف و مثالهای مختلف مفهوم.
- ۴- ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان و دادن بازخوردهای لازم.

تعریف اصل:

اصل، قاعده یا قانون بیان کننده رابطه بین مفاهیم است. هر جمله ای که رابطه بین دو یا چند مفهوم را بیان کند یک اصل است.

مانند: اشیای گرد می غلطند.

روش آموزش اصول:

- ۱- بیان هدفهای دقیق آموزشی.
- ۲- تعیین پیش نیازها یا آمادگی برای یادگیری اصل.
- ۳- ارائه تعریف و مثالهای مختلف اصل.
- ۴- ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان و دادن بازخوردهای لازم.

فصل دهم

حل مسئلہ و آفرینندگی

WWW*PNU*EB*COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- حل مسئله را با ذکر یک مثال واقعی توضیح دهد.
- آفرینندگی را تعریف کند و تفاوت آفرینندگی با حل مسئله را بیان کند.

- تفکر همگرا و تفکر واگرا را تعریف کند و تفاوت بین آنها را توضیح دهد.
- ویژگیهای مهم تفکر واگرا را بیان کند.

- روش آموزش آفرینندگی را شرح دهد و در طرحی آموزشی، آنها را مورد استفاده قرار دهد.

Payam Neer University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

تعریف مسئله:

وقتی که یادگیرنده با موقعیتی روبرو می شود که نمی تواند از طریق اطلاعاتی که در آن لحظه در اختیار دارد به آن پاسخ دهد، با مسئله ای روبروست.

در حل مسئله، باید اطلاعات آموخته شده قبلی به طریقی تازه، با هم ترکیب شوند و یادگیرنده باید راههای تازه ای را کشف کند.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

مراحل حل مسئله:

- ۱- درک و تدوین مسئله.
- ۲- جستجوی راه حلی برای مسئله.
- ۳- انتخاب و اجرای راه حل.
- ۴- ارزشیابی از نتایج.

درک و تدوین مسئله:

اولین مرحله در حل مسئله درک و فهم مسئله است. اگر یادگیرنده از صورت مسئله اطلاعات کافی نداشته باشد از عهده حل آن برنخواهد آمد.

جستجوی یک راه حل:

وول فولک؛ راه حل‌های مسائل را به دو دسته تقسیم کرده است.

۱- روش مراحل پیاپی.

۲- روش بهترین حدس یا روش اکتشافی.

انتخاب و اجرای راه حل:

در این مرحله باید یکی از روشهای مراحل پیاپی یا اکتشافی را انتخاب کرد و مورد استفاده قرار داد.

ارزشیابی از نتایج:

این مرحله شامل وارس شواهد برای تایید درستی جواب مسئله.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

تعریف آفرینندگی:

آفرینندگی یا خلاقیت، از فرایندهای فکری است که به فرایند حل مسئله بسیار نزدیک است. گمانیه معتقد است که آفرینندگی نوع ویژه ای از حل مسئله است.

تفکر واگرا (گیلفورد):

یکی از ویژگیهای اصلی تفکر آفریننده، تفکر واگرا است.
تفکر واگرا و تفکر همگرا دو بخش عمده تفکر انسان هستند.

تفاوت تفکر همگرا و واگرا:

- در تفکر همگرا همیشه یک جواب درست یا غلط وجود دارد.
- در تفکر واگرا تعداد زیادی جواب موجود است.

عوامل تفکر واگرا که تفکر آفریننده را می سازند عبارت اند از:

- سیالیت.
- اصالت.
- انعطاف پذیری.
- بسط و گسترش.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

عوامل موجود در تفکر واگرا و تفکر آفریننده

عوامل	نمونه سوالهای آزمون
<p>عوامل مربوط به سیالیت</p> <p>- سیالیت اندیشه</p> <p>کمیت اندیشه های بیان شده</p> <p>- سیالیت تداعیها</p> <p>تکمیل روابط، ایجاد روابط قیاسی</p> <p>- سیالیت بیان</p> <p>توانایی ساختن جملات</p>	<p>اشیای موردنی گرد را بنویسید.</p> <p>همه اشیا، جامد نرم و رنگی را که به ذهنتان می رسد بنویسید.</p> <p>کلماتی را که معنی " هوب " می دهند بنویسید.</p> <p>کلماتی را که معنی مخالف " سفت " می دهند بنویسید.</p> <p>با استفاده از چهار صریح که به ذهنتان می رسد بنویسید (هیچ یک از کلمات را بیش از یک بار به کار نبرید).</p>
<p>عوامل مربوط به انعطاف پذیری</p> <p>- انعطاف پذیری فودجوش</p> <p>توانایی در تغییر دادن طبقه یاسفها</p> <p>(بدون راهنمایی)</p> <p>- انعطاف پذیری انطباقی اصالت به صورت انعطاف پذیری در رابطه با مواد کلامی تعبیر می شود.</p>	<p>تمام موارد استفاده از یک آجر را که به ذهنتان می رسد بنویسید.</p> <p>(در این آزمون، به تعداد طبقات یاسفها، نمره داده می شود، مثلاً ساختن پیزما، فره کوفتن یک میغ، تهیه خاک آجر).</p> <p>عنوان داستان به آزمون شونده یک داستان کوتاه داده می شود و سپس از او خواسته می شود تا تمام عنوانهای " زیرکانه " نمره اصالت داده می شود.</p>
<p>- بسط و گسترش بیان انواع کاربردها و تلویحات</p>	<p>با دادن طرح مقدماتی یک برنامه کار، به آزمون شونده ، از او خواسته می شود تا گامهای تفصیلی مورد نیاز برای تکمیل کردن آن طرح را بنویسید.</p>

اقتباس از گیلفورد

روش آموزش آفرینندگی:

۱- تجارب دانش آموزان را به موقعیت های خاصی محدود نکنید.

۲- به یادگیرندگان نشان دهید که برای طرح سوالها و ابراز اندیشه های غیر معمول و بدیع آنها ارزش و احترام قائل هستید.

۳- فرصتهایی را برای خودآموزی و یادگیری اکتشافی در اختیار یادگیرندگان قرار دهید و این نوع یادگیری آنها را تقویت کنید.

۴- نسبت به تفاوت‌های فردی یادگیرندگان با احترام برخورد کنید و در پرورش استعداد‌های ویژه آنها بکوشید.

- ۵- رفتارهای آفریننده را برای کودکان سرمشق قرار دهید.
- ۶- از روشها و فنون آموزشی مخصوص بالا بردن سطح آفرینندگی در یادگیرندگان، استفاده کنید.

فصل یازدهم

روشهای کلی آموزش

WWW.PNUWEB.COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- اصول دهگانه آموزشی مورد بحث در این فصل را نام ببرید و درباره آنها توضیح دهید.
- روش سخنرانی و فنون موثر روش سخنرانی را توضیح دهید.

- مراحل آموزشی بحث گروهی را نام ببرد و آنها را توضیح دهد.

- روشهای سخنرانی و بحث گروهی را با هم مقایسه کند و درباره موارد کاربرد آنها توضیح دهد.

اصول دهگانه آموزشی

۱- تدارکات پیش از یادگیری:

معلم باید قبل از آموزش، یادگیرندگان را برای یادگیری موضوع تازه آماده کند. یعنی رابطه مطالب قبلی را با مطالب فعلی به آنها یادآوری کند.

۲- ایجاد انگیزش و علاقه در یادگیرندگان:

الف) متقاعد کردن یادگیرندگان به اینکه یادگیری مطلب مورد نظر، برای آنها ضروری و مفید است.

ب) گنجاندن هدفهای مورد نظر آنان در میان هدفهای درسی.

ج) شرکت دادن دانش آموزان در طراحی فعالیتهای آموزشی و یادگیری.

۳- تهیه سرمشق یا نمونه ای از عملکرد نهایی:
معلم بهتر است در صورت امکان مثال یا نمونه ای از آنچه
که یادگیرنده باید در پایان کار یادگیری تولید کند در اختیار
او بگذارد.

۴- شرکت فعال یادگیرنده در یادگیری:
یادگیری از طریق فعالیتهای خود یادگیرنده صورت می پذیرد،
نه از راه گفته های معلم.

۵- هدایت یادگیرندگان:

در مراحل مقدماتی یادگیری، بهتر است دانش آموزان را در انجام رفتارهایی که می خواهند یادگیرند کمک و راهنمایی کرد.

۶- تمرین:

معلم باید فرصتهای لازم را در اختیار یادگیرندگان قرار دهد تا مطالب و مهارتهای تازه آموخته شده را تمرین و تکرار کنند.

۷- آگاهی از نتایج:
آگاهی از نتایج یا دریافت بازخورد از نتایج عمل، به اندازه تقویت کننده های مثبت، بر یادگیری تاثیر مثبت دارد.

۸- رعایت مراحل آموزش و استفاده از پیش سازمان دهنده:
موضوعهای درسی را باید طوری سازمان داد که دانش آموزان
در ابتدا با مطالب آسان و به تدریج به مطالب پیچیده تر و
دشواری تر پردازند.

۹- رعایت تفاوت‌های فردی:

سرعت و توانایی یادگیری دانش آموزان متفاوت است و معلم باید از روشها و فنون مختلف برای کمک به دانش آموزان استفاده کند.

۱۰- اجرای فعالیتهای متنوع آموزشی در کلاس درس:
معلم باید به مجموعه ای از روشها و فنون متنوع آموزش
مجهز باشد، تا هر زمان لازم بود از آنها استفاده کند.

آموزش با روش سخنرانی:

یکی از روشهای معمول در سراسر جهان است. در شرایطی که تعداد دانش آموزان کلاس زیاد و امکانات آموزشی کم است، این روش یک روش معمول است.

فنون سخنرانی:

- ۱- بیان هدفهای آموزشی درس و سازمان دادن مطالب.
- ۲- توضیح دادن مطالب.
- ۳- نحوه سخن گفتن.
- ۴- حرکت و جنب و جوش.
- ۵- طرح سوال به هنگام آموزش با روش سخنرانی.
- ۶- یادداشت برداری.

راهنمایی‌های برای آموزش دادن از راه سخنرانی

این کارها را انجام دهید

مکث کنید، نگاهی به اطراف بیندازید و منتظر بمانید تا همه افراد کلاس برای گوش دادن به مرفه‌های شما آماده شوند. صحبت‌های مقدماتی خود را دوستانه آغاز کنید به تک تک افراد نگاه کنید و متوجه واکنشهای آنها باشید. برای تاکید بر نکات مهم، از حرکات سر و دست استفاده کنید. خیلی آرام حرکت کنید. موقع استفاده از وسایل دیداری مطمئن شوید که همه افراد کلاس آن را می‌بینند. توضیحات خود را مختصر و مفید بدهید.

پیش از بیان یک مطلب مهم کمی مکث کنید، سوالی طرح کنید و یا به شنوندگان نگاه کنید. سرعت بیان خود را کم و زیاد کنید. اقتباس از براون (۱۹۸۷، ص ۲۷)

این کارها را انجام ندهید

پیش از آماده شدن اکثریت افراد کلاس شروع به صحبت کنید. به سقف و کف اتاق نگاه نکنید. دست و بدن خود را زیاد تکان ندهید. به سرعت به این طرف و آن طرف اتاق بروید. پشت خود را به شنوندگان بکنید. از کاربرد عبارت پرداززی، اصطلاحات خیلی فنی و جملات پیچیده نپرهیزید. وقتی می‌خواهید مطلب مهمی را ارائه دهید، صدایتان را پایین نیاورید و به کفشهایتان نگاه نکنید. به طور یکنواخت حرف بزنید.

روش آموزش با بحث گروهی:

دانش آموزان دیدگاههای خود را بیان و عقاید و اندیشه های خود را توجیه کند و با نظرها و اعتقادات دیگران آشنا شوند.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

مراحل اجرای بحث گروهی:

- انتخاب موضوع بحث.
- یافتن زمینه مشترک برای بحث.
- بیان هدفهای آموزشی و محدوده زمانی.
- ترتیب نشستن افراد در بحث گروهی.
- هدایت جریان بحث.

فصل دوازدهم

آموزش برای یادگیر در حد تسلط

WWW*PNU*EB*COM

هدفهای دقیق یادگیری:

- مراحل روش آموزش برای یادگیری در حد تسلط را به ترتیب نام ببرد و درباره آنها شرح کلی دهد.
- ویژگیهای ملاک حد تسلط را شرح دهد.

- تفاوت‌های مهم روش آموزش برای یادگیری در حد تسلط را
با روش‌های مرسوم آموزشی توضیح دهد.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

یادگیری در حد تسلط:

اگر شرایط مناسب آموزشی فراهم شوند و زمان کافی در نظر گرفته شود، همه یا تقریباً همه یادگیرندگان می توانند همه یا تقریباً همه هدفهای آموزشی یک درس را بیاموزند.

نظریه زیربنایی روش آموزش برای یادگیری در حد تسلط،
در ابتدا در الگوی یادگیری جان کارول ارائه شد.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

بر طبق الگوی یادگیری کارول، یادگیری آموزشگاهی پدیده ای است مثبتی بر زمان. یعنی هر چه زمان یادگیری بیشتر باشد مقدار یادگیری نیز بیشتر خواهد بود.

$$\frac{\text{زمان صرف شده برای یادگیری } f = \text{میزان یادگیری آموزشگاهی}}{\text{زمان مورد نیاز برای یادگیری}}$$

مراحل آموزش برای یادگیری در حد تسلط:

۱- تعیین هدفهای آموزشی:

نخستین مرحله آموزش برای یادگیری در حد تسلط، تعیین هدفهای آموزشی درس، در قالب هدفهای رفتاری است.

۲- تعیین رفتار ورودی و تهیه آزمون مربوط به سنجش
آغازین:

پس از تعیین همه رفتارهای ورودی مورد نیاز، معلم باید به
یک آزمون برای سنجش این پیش نیازها اقدام کند.

۳- تعیین ملاک حد تسلط:

بلوک گفته است که این ملاک باید دارای ویژگیهای زیر باشد.

الف) مبتنی بر همان تصمیم و ارزشی باشد که انتخاب هدفهای آموزشی بر آن استوار است.

ب) به نحوی انتخاب شود که معلم بتواند آن را از لحاظ منطقی یا تجربی بر سایر ملاکها ترجیح دهد.

ج) طوری تعیین شود که وقتی منابع کافی انسانی، مادی و زمانی در اختیار یادگیرنده قرار داده می شوند، آن ملاک، قابل دستیابی باشد.

۴- تعیین واحدهای آموزشی- یادگیری:

الف) با مراجعه به جدول مشخصات.

ب) استفاده از فصلها یا بخشها به عنوان واحدهای آموزشی- یادگیر است.

۵- اجرای آموزش گروهی:
این آموزش به طریق گروهی یعنی از طریق یک معلم- چندین یادگیرنده، هم اجرا می شود.

۶- اجرای ارزشیابی تکوینی و آموزش اصلاحی:

ارزشیابی تکوینی مشتمل بر تعدادی سوال دقیق مبتنی بر هدفهای آموزشی هر واحد آموزشی است. سپس معلم به اصلاح مشکلات یادگیری می پردازد.

۷- اجرای ارزشیابی تراکمی:

پس از آنکه معلم تمام واحدهای آموزشی را آموزش داد، با استفاده از یک آزمون جامع نهایی به ارزشیابی نهایی اقدام می کند.

۸- تجدید نظر در طرح آموزشی:

پس از ارزشیابی نهایی، معلم به قضاوت درباره اثربخشی طرح آموزشی خود می پردازد و در رفع نواقص آن اقدام می کند.

فصل سیزدهم

آموزش به کمک روشهای تغییر رفتار

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

هدفهای دقیق یادگیری:

- تقویت مثبت و تقویت منفی را با ذکر مثال تعریف کند و با ارائه نمونه های مختلف، انواع تقویت مثبت را شرح دهد.

- اصول مربوط به انتخاب تقویت کننده های مناسب و فوریت تقویت را در رابطه با کاربرد تقویت مثبت شرح دهد.
- تمام روشهای ایجاد رفتارهای تازه را شرح دهد.

- تفاوت‌های اصلی روش شکل دادن با روش زنجیر کردن را توضیح دهد.
- سرمشق‌گیری را شرح دهد و تاثیر تقویت مثبت را در این نوع یادگیری بیان کند.

- روشهای حفظ رفتار را با تعریف تقویت ناپیایی و برنامه های تقویت، شرح دهد.
- روشهای مثبت و منفی کاهش رفتار را با ذکر مثال توضیح دهد.

- روش تنبیه و روش تقویت منفی را با هم مقایسه کند و تفاوتها و شباهتهای آنها را بیان کند.

ما در این فصل کاربرد اصول و قوانین یادگیری، به ویژه اصول و قوانین یادگیری از راه شرطی شدن را در رابطه با مسائل آموزشی و اجتماعی کلاس درس بررسی کنیم.

تغییر رفتار به مجموعه فنون و روشهایی گفته می شود که از اصول و قوانین یادگیری استخراج شده است و معلم را در پیشبرد مقاصد آموزشی یاری می دهد.

روشهای افزایش رفتارهای مطلوب و موجود در دانش آموزان:

الف) تقویت مثبت.

ب) تقویت منفی.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور....

تقویت مثبت:

روش تقویت مثبت مستلزم در نظر گرفتن چندین اصل به شرح زیر است:

اصل ۱: انتخاب تقویت کننده های مناسب.

اصل ۲: فوریت تقویت.

انواع تقویت کننده ها:

الف) تقویت کننده های نخستین:

این نوع تقویت کننده ها ذاتاً اثر تقویتی دارند. مانند آب و غذا.

ب) تقویت کننده های شرطی:

این تقویت کننده ها در اصل خاصیت تقویت کنندگی نداشته اما در اثر مجاورت با تقویت کننده های نخستین، خاصیت تقویت کنندگی پیدا کرده اند. مثل جایزه.

ج) تقویت کننده های پته ای:

پته، پس از رفتار مطلوب دانش آموز، به عنوان تقویت کننده به او داده می شود و دانش آموز می تواند آن را با سایر تقویت کننده ها، مبادله کند.

د) تقویت کننده اجتماعی:

لبخند زدن، توجه کردن، تمجید و نوازش کردن از جمله تقویت کننده های اجتماعی هستند. این تقویت کننده ها اثر تقویتی نیرومندی دارند.

ه) تقویت کننده های فعالیتی:
این تقویت کننده ها، فعالیت هایی هستند که کودکان دوست دارند انجام دهند.

فوریت تقویت:

فوریت تقویت یعنی این که معلم باید رفتار مطلوب دانش آموزان را بلافاصله و بدون وقفه تقویت کند.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

تقویت منفی:

تقویت منفی فرایندی است که در آن حذف یک محرک آزارنده موجب افزایش رفتار می شود. یادگیری به وسیله تقویت منفی را گریزآموزی می نامند.

روشهای ایجاد رفتارهای مطلوب:

- ۱- سرمشق گیری.
- ۲- شکل دهی رفتار.
- ۳- زنجیره کردن رفتار.
- ۴- زنجیره کردن وارونه.

سرمشق گیری:

یکی از راههای بسیار معمول یادگیری به ویژه در مورد کودکان، روش سرمشق گیری یا الگو برداری از رفتار دیگران، از طریق مشاهده رفتار آنان است.

شکل دهی رفتار:

در روش شکل دهی رفتار، معلم یکی از اجزای ساده رفتار دانش آموز را بر می‌گزیند و به تدریج بر پیچیدگی آن می‌افزاید تا به رفتار مورد نظر برسد.

زنجیر کردن رفتار:

تعدای رفتار ساده را به هم وصل می کنیم و از مجموعه آنها رفتار پیچیده تری تولید می کند و تقویت پس از انجام آخرین حلقه رفتاری داده می شود.

زنجیره کردن و ارونه:

از آنجا که هر چه فاصله بین رفتار و تقویت کوتاهتر باشد یادگیری به نحو بهتری صورت می پذیرد، بهتر است که در آموزش با روش زنجیره کردن از آخرین حلقه شروع کنیم. این روش زنجیره کردن و ارونه می باشد.

روشهای نگهداری رفتارهای مطلوب:

- ۱- برنامه نسبی ثابت.
- ۲- برنامه نسبی متغیر.
- ۳- برنامه فاصله ای ثابت.
- ۴- برنامه فاصله ای متغیر.

برنامه نسبی ثابت:

وقتی که تقویت کردن پاسخ معینی از فرد، به دادن تعداد ثابتی از آن نوع پاسخ وابسته شود، برنامه نسبی ثابت نامند.

برنامه نسبی متغیر:

در این برنامه از قبل تعیین نمی شود که دانش آموز بعد از دادن چند پاسخ، تقویت خواهد شد، اما به او گفته می شود که دیر یا زود تقویت دریافت خواهد کرد.

برنامه فاصله ای ثابت:

دانش آموز پس از گذشت مدت ثابتی از پاسخدهی تقویت می شود.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

برنامه فاصله ای متغیر:

در این برنامه، فاصله های زمانی بین تقویتها، متغیر است
شخص از پیش نمی داند که چه وقت تقویت خواهد شد.

روشهای کاهش و حذف رفتارهای نامطلوب:

الف) روشهای مثبت کاهش رفتار.

۱- تقویت رفتارهای دارای فراوانی کم.

۲- تقویت رفتارهای دیگر.

۳- تقویت رفتارهای همساز.

۴- سیری.

ب) روشهای منفی کاهش رفتار:

۱- خاموشی.

۲- محروم کردن از تقویت.

۳- جریمه کردن.

۴- جبران کردن.

۵- تنبیه.

تقویت رفتارهای با فراوانی کم:

تقویت به پاسخهایی که به تعداد کمتری انجام می شوند وابسته است.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

تقویت رفتارهای دیگر:

در این روش، هر گونه رفتار مطلوب فرد، بجز رفتار نامطلوبی که قصد حذف آن را داریم تقویت می شود. این روش نیز یکی دیگر از روشهای مثبت کاهش رفتار است.

تقویت رفتارهای ناهمراز:

در این روش، از طریق تقویت نکردن رفتار نامطلوب و تقویت کردن رفتاری که با آن ناهمراز یا مغایر است، به کاهش دادن رفتار نامطلوب می پردازیم.

اشباع:

یعنی اگر تقویت یک رفتار برای مدتی طولانی ادامه یابد ممکن است سرانجام اثر تقویتی اش را از دست دهد و منجر به کاهش یا توقف رفتار بشود.

روشهای منفی کاهش رفتار:

خاموشی:

متوقف شدن رفتاری که قبلاً تقویت شده است، بنابراین با شناسایی و حذف منبع تقویتی یک رفتار نامطلوب می توان آن رفتار را از مجموعه رفتاری فرد حذف کرد.

محروم کردن از تقویت:

فرد برای مدتی از محیطی که در آن تقویت دریافت می کرده بیرون می بریم و یا منبع تقویتی را از دسترس او دور میسازیم.

Payam Near University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

جریمه کردن:

روش جریمه کردن یعنی کم کردن مقداری از تقویت کننده هایی که فرد قبلاً به دست آورده به علت رفتار نامطلوبی که انجام داده است.

جبران کردن:

وقتی که فرد مرتکب عمل خلافی می شود از او می خواهند تا برای جبران عمل خلاف خود به اصلاح آن بپردازد.

تنبيه كردن:

ارائه يك محرك آزاردهنده بعد از يك رفتار نامطلوب، به منظور کاهش دادن آن رفتار، تنبيه نام دارد.

فصل چہار دہم

ارزشیابی و سنجش عملکرد

Payam Nour University Ebook

PNUeb

....کتابخانہ الکترونیک پیام نور....

هدفهای دقیق یادگیری:

- ارزشیابی و سنجش عملکرد را تعریف کند و نقش آن را در بهبود فعالیتهای آموزشی معلم و کوششهای یادگیری دانش آموزان توضیح دهد.

- ارزشیابی تکوینی و ارزشیابی تراکمی را تعریف کند و موارد استفاده مختلف آنها را توضیح دهد.
- تفاوت ارزشیابی تکوینی با ارزشیابی تشخیصی را بیان کند.

- نحوه استفاده از بازخوردهای حاصل از ارزشیابی را برای بهبود طرح آموزشی معلم توضیح دهد.
- نتایج مختلف روشهای نمره دهی بر یادگیرندگان را توضیح دهد.

- تاثیر بازخورد حاصل از نتایج ارزشیابی را بر یادگیری دانش آموزان توضیح دهد.
- بازخورد را تعریف کند.

تعریف ارزشیابی:

ارزشیابی، عبارتست از سنجش عملکرد یادگیرندگان و مقایسه نتایج حاصل با هدفهای آموزشی از پیش تعیین شده، به منظور تصمیم گیری در این باره که آیا فعالیت های آموزشی به نتایج مطلوب انجامیده یا نه.

ارزشیابی تکوینی:

هدف ارزشیابی ضمن آموزش، کسب اطلاع از نحوه یادگیری دانش آموزان و تعیین نقاط قوت و ضعف یادگیری آنان و تشخیص مشکلات مربوط به آموزش است.

ارزشیابی تراکمی:

این نوع ارزشیابی، برای پاسخ دادن به این پرسش به کار می رود: “ معلم و دانش آموزان تا چه حد در رسیدن به هدفهای دوره آموزشی موفق بوده اند؟”

استفاده از بازخورد حاصل از ارزشیابی برای بهبود طرح آموزشی

معلم پس از ارزشیابی، بر خود و یادگیرندگان معلوم می سازد که در رسیدن به هدفهای آموزشی از پیش تعیین شده تا چه حد موفق بوده اند.

اگر معلوم شد که اکثر یادگیرندگان به اکثر هدفهای آموزشی نرسیده اند، علت آن را باید در میان موارد زیر جستجو کرد.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

۱- یادگیرندگان ناموفق برای یادگیری هدفهای آموزشی آمادگی لازم را نداشته اند.

۲- یادگیرندگان ناموفق، برای یادگیری هدفها، انگیزش کافی نداشته و کوشش لازم را از خود نشان نداده اند.

۳- آموزش معلم از کیفیت خوبی بر خوردار نبوده، یا وقت کافی در اختیار یادگیرندگان گذاشته نشده است.

Payam Nour University Ebook

PNUeb

...کتابخانه الکترونیک پیام نور...

با تشخیص علل مشکلات بالا، معلم باید با تجدید نظر در مراحل مختلف طرح آموزشی خود، به رفع آن مشکلات بکوشد.

تاثیر روشهای مختلف نمره دهی بر یادگیرندگان

تاثیر نمره های بالا:

برای دانش آموزی که پس از دریافت یک نمره بالا، به همان روشی که منجر به کسب آن می کنند و او به کوشش ادامه خواهد داد.

تاثیر نمره های پائین:

نمرات سطح پایین که نشان دهنده عدم تائید معلم از فعالیت های یادگیری دانش آموزان است، اگر بارها تکرار شوند منجر به ایجاد مفهوم (خود منفی) در دانش آموزان خواهد شد.

تاثیر بازخورد یا آگاهی از نتایج کار بر یادگیری

دانش آموزان نیاز دارند، معلم به آنها بگوید که چرا اشتباه کرده اند؛ بدون اینکه بازخورد همان اشتباه را دوباره تکرار می کنند

کوشش برای یادگیری در مقابل کوشش برای نمره

یکی از عوارض نامطلوب نظام نمره دهی این است که یادگیرندگان به جای کوشش برای یادگیری برای کسب نمره بالا کوشش می کنند.